

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БИЕКТАУ
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ОЛЫ КАВАЛ АВЫЛ
ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

422727, Татарстан Республикасы, Биектау районы,
Олы Кавал авылы, Мәктәп ур., 3

СОВЕТ БОЛЬШЕКОВАЛИНСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
ВЫСОКОГОРСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

422727, Республика Татарстан, Высокогорский район,
с. Большие Ковали, ул. Школьная, д. 3

Тел./факс: +7(84365) 60-0-38 e-mail: Bkoval.Vsg@tatar.ru

КАРАР
1 апрель 2019 ел

РЕШЕНИЕ
№ 105

**Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Олы Кавал авыл
жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле
нормативларын раслау турында**

Шәһәр төзелеше эшчәнлегә өлкәсендә гамәлдәге законнарны башкару максатларында, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.4 статьясы, “Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында”, 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясы 4 бүлегә, “Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында”, 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 15 статьясы 5 бүлегә нигезендә, авыл жирлекләренең жирле үзидарә органнары вәкаләтләре муниципаль районнарның жирле эһәмияттәге аерым мәсьәләләре булып торыуын һәм авыл жирлекләре территориясендә муниципаль район жирле үзидарә органнары тарафыннан хәл ителүен исәпкә алып, Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Олы Кавал авыл жирлегә Советы,

КАРАР ИТТЕ:

1. Теркәлгән Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Олы Кавал авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын, кушымта нигезендә расларга.

2. Әлегә карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында “Интернет” мәгълүмат-телекоммуникацияләр челтәрендә <http://pravo.tatarstan.ru/> веб-адресы һәм Биектау муниципаль районының рәсми сайтында Интернет челтәрендә <http://vysokaya-gora.tatarstan.ru/> адресы буенча авыл жирлекләре бүлегендә бастырып чыгарырга.

3. Карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз өстемдә калдырам.

Совет рәисе урынбасары,
авыл жирлегә башлагы урынбасары

Х.Г.Забиров

Кушымта
Татарстан Республикасы
Биектау муниципаль районы
Олы Кавал авыл җирлеге
Советы Карарына
1 апрель 2019 ел № 105

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БИЕКТАУ МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫ ОЛЫ КАВАЛ АВЫЛ ҖИРЛЕГЕН ШӘһӘР
ТӨЗЕЛЭШЕ ПРОЕКТЛАШТЫРУНЫҢ
ҖИРЛЕ НОРМАТИВЛАРЫ**

2019 ЕЛ

ЭЧТӨЛӨК

1. ГОМУМИ НИГЕЗЛӨМӨЛӨР**Ошибка! Закладка не определена.**
2. ИСӨПЛӨҮ КҮРСӨТКЕЧЛӨРЕНЕҢ КАГЫЙДӨЛӨРЕ НӘМ КУЛЛАНУ ӨЛКӨСЕ**Ошибка! Закладка не определена.**
3. ОЛЫ КАВАЛ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНӨ КЫСКАЧА ХАРАКТЕРИСТИКА..... 7
4. ТӨП ӨЛӨШ**Ошибка! Закладка не определена.**
 - 4.1. Авыл жирлеге халкын электр, жылылык, газ нәм белән тээмин итү, су чыгару объектлары белән тээмин итүнең минималь мөмкин булган исәпләү күрсәткечләре; әлеге объектларның авыл жирлеге халкы өчен территориаль ала алу мөмкинлегенең максималь дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре 9
 - 4.2. Авыл жирлекләре чикләрендә автомобиль юллары нәм жирлекнең, авыл жирлеге халкының жирле әһәмияткә ия булган объектларына караган транспорт объектлары белән тээмин итүнең мөмкин булган минималь дәрәжәсенең исәпләү күрсәткечләре; әлеге объектларның авыл жирлеге халкы өчен территориаль ала алу мөмкинлегенең максималь дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре 11
 - 4.3. Социаль яклауда мохтаж булган гражданның, авыл жирлеге халкының хокукларын тээмин итүдә тормышка ашырыла торган торак төзелеше объектлары белән итүнең минималь дәрәжәсенең исәпләү күрсәткечләре; әлеге объектларның авыл жирлеге халкы өчен территориаль ала алу мөмкинлегенең максималь дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре 11
 - 4.4. Авыл жирлеге халкының мәдәният, массакуләм ял, буш вакытны уздыру объектлары белән тээмин итүнең минималь мөмкин булган дәрәжәсенең исәпләү күрсәткечләре; әлеге объектларның авыл жирлеге халкы өчен территориаль ала алу мөмкинлегенең максималь дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре..... 12
 - 4.5. Авыл жирлеге халкының физик культура нәм массакуләм спорт объектлары белән тээмин итүнең минималь мөмкин булган дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре; әлеге объектларның авыл жирлеге халкы өчен территориаль ала алу мөмкинлегенең максималь дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре 13
 - 4.6. Авыл жирлеге халкының информатизация нәм элемтә объектлары белән тээмин итүнең минималь мөмкин булган дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре; әлеге объектларның авыл жирлеге халкы өчен территориаль ала алу мөмкинлегенең максималь дәрәжәсе исәпләү күрсәткечләре 13
 - 4.7. Авыл жирлеге халкының коммунал калдыкларны жыю нәм чыгару объектлары белән тээмин итүнең минималь мөмкин булган дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре;

өлеге объектларның авыл жирлеге халкы өчен территорияль ала алу мөмкинлегенең максималь дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре	14
4.8. Авыл жирлеге халкының төзекләндерү һәм яшелләндерү объектлары белән тәэмин итүнең минималь мөмкин булган дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре; өлеге объектларның авыл жирлеге халкы өчен территорияль ала алу мөмкинлегенең максималь дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре	14
4.9. Авыл жирлеге халкының ритуал хезмәтләр күрсәтү объектлары белән тәэмин итүнең минималь мөмкин булган дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре; өлеге объектларның авыл жирлеге халкы өчен территорияль ала алу мөмкинлегенең максималь дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре	15
4.10. Авыл жирлеге халкының социаль тәэмин итү һәм социаль яклау объектлары белән тәэмин итүнең минималь мөмкин булган дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре; өлеге объектларның авыл жирлеге халкы өчен территорияль ала алу мөмкинлегенең максималь дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре	15
5. АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ ХАЛКЫНЫҢ ЖИРЛЕ ӘҢӘМИЯТКӘ ИЯ БУЛГАН ОБЪЕКТЛАРГА, КҮРСӘТЕЛГӘН ОБЪЕКТЛАРНЫ УРНАШТЫРУГА НОРМАТИВ ИХТЫЯЖЫН БИЛГЕЛӘҮГӘ РЕКОМЕНДАЦИЯЛӘР.....	Ошибка! Закладка не определена.
5.1. Авыл жирлеге халкының электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү, су чыгару объектларында, күрсәтелгән объектларны урнаштыруга норматив ихтыяжларын билгеләүгә рекомендацияләр	16
5.2. Авыл жирлеге халкының торак пункт чикләрендә урнашкан транспорт объектларында, күрсәтелгән объектларны урнаштыруга норматив ихтыяжларын билгеләүгә рекомендацияләр.....	19
5.3. Торак төзелеше объектларын урнаштыруга рекомендацияләр.....	20
5.4. Авыл жирлеге халкының мәдәният, массакуләм ял, буш вакытны уздыру, физик культура һәм массакуләм спорт объектларына норматив ихтыяжын ачыклауга, күрсәтелгән объектларны урнаштыруга рекомендацияләр	21
5.5. Информатизация һәм элемент объектларын урнаштыруга рекомендацияләр	21
5.6. Авыл жирлеге халкының коммуналь калдыкларны жыю һәм чыгару объектларында, күрсәтелгән объектларны урнаштыруга норматив ихтыяжларын билгеләүгә рекомендацияләр.....	22
5.7. Авыл жирлеге халкының төзекләндерү һәм яшелләндерү объектларында, күрсәтелгән объектларны урнаштыруга норматив ихтыяжларын билгеләүгә рекомендацияләр	23
5.8. Зиратларны урнаштыруга рекомендацияләр	24

6. ИСӘПЛӘУ КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕН НИГЕЗЛӘУ БУЕНЧА МАТЕРИАЛЛАР

1. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1.1.. Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Олы Кавал авыл жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативлары (алга таба – нормативлар) Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы законнары, Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы норматив-хокукый актлары нигезендә эшләп чыгарылган.

1.2. Әлеге нормативлар белән жайга салынмый торган мәсьәләләр, Россия Федерациясе территориясендә гамәлдә булган, “Техник жайга салу турында”, 2002 елның 27 декабрендәге 184-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләре нигезендә, законнар һәм норматив-техник документлар белән жайга салыналар.

1.3. Әлеге нормативлар үз эшчәнлеген Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Олы Кавал авыл жирлегенә территориясендә тормышка ашыра торган, аларның оештыру-хокук формасына карамый, шәһәр төзелеше эшчәнлегенә барлык субъектлары өчен мәжбүри.

1.4. Шәһәр төзелеше проектлавының расланган жирле нормативлары, аларга үзгәрешләр кертү федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Олы Кавал авыл жирлегенә жирде үзидарә органнары норматив хокукый актлары нигезендә тормышка ашырыла.

1.5. Әлеге нормативлар жирлекнең, авыл жирлегенә халкының жирле әһәмияткә ия булган объектлары белән тәэмин итүнең минималь мөмкин булган дәрәжәсе исәпләү күрсәткечләренәң барысын тәшкит итә; әлеге объектларның авыл жирлегенә халкы өчен территориаль ала алу мөмкинлегенәң максималь мөмкин булган дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре.

1.6. Авыл жирлегенә халкының минималь мөмкин булган тәэмин итү дәрәжәсенәң исәпләү күрсәткечләре билгеләнә торган жирлекнең жирле әһәмияткә ия объектларына һәм авыл жирлегенә халкы өчен әлеге объектларның территориаль ала алу мөмкинлегенәң максималь мөмкин булган дәрәжәсенәң исәпләү күрсәткечләренәң түбәндәге өлкәләргә караган объектлар кертелә:

халыкны электр, жылылык, газ, су белән тәэмин итү, су чыгару;

торак пунктлар чикләрендә жире әһәмияткә ия булган автомобиль юллары, жирлекнең жирле әһәмияткә ия булган транспорт объектлары;

социаль яклауга мохтаж булган гражданның хокукларын тәэмин итү буенча

тормышка ашырыла торган торак төзелеше;

мәдәният, массакуләм ял, буш вакытны уздыру;

информатизация һәм элемтә;

физик культура һәм массакуләм спорт;

коммуналь калдыкларны жыю һәм чыгару;

төзекләндерү һәм яшелләндерү;

ритуал хезмәтләр күрсәтү;

социаль тәэмин итү һәм социаль яклау.

1.7. Нормативлар үз эченә түбәндәге бүлекләргә кергә:

төп өлеш (авыл жирлегә халкының минималь мөмкин булган тәэмин итү дәрәжәсенә исәпләү күрсәткечләргә билгеләнә торган жирлекнең жирле әһәмияткә ия объектларына һәм авыл жирлегә халкы өчен әлегә объектларның территориаль ала алу мөмкинлегенә максималь мөмкин булган дәрәжәсенә исәпләү күрсәткечләргә);

нормативларның төп өлешендә булган исәпләү күрсәткечләргән нигезләү буенча материаллар;

нормативларның төп өлешендә булган исәпләү күрсәткечләргән куллану кагыйдәләргә һәм өлкәсә;

авыл жирлегә халкының жирлекнең жирле әһәмияткә ия объектларына норматив ихтыяжын билгеләүгә, әлегә объектларны урнаштыруга рекомендацияләргә;

авыл жирлегенә кыскача характеристика.

2. ИСӘПЛӘҮ КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕН КУЛЛАНУ КАГЫЙДӘЛӘРЕ ҺӘМ ӨЛКӘСЕ

2.1. Әлеге нормативлар белән билгеләнә торган исәпләү күрсәткечләре Олы Кавал авыл җирлеге территорияләренә карата эшләп чыгарыла торган Олы Кавал авыл җирлеген территорияль планлаштыру документларын эзерләгәндә, килештергәндә, раслаганда һәм тормышка ашырганда кулланылалар.

2.2. Шәһәр төзелешен проектлау нормативлары дәүләт хакимияте һәм җирле үзидарә органнары карарларын кабул итү, шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында законнарны контрольдә тоту һәм күзәтчелек органнары тарафыннан кулланылалар.

2.3. Җирле әһәмияткә ия объектлар исемлеге, әлеге нормативларның төп өлешендә китерелгән авыл җирлеге халкын тәэмин итүнең мөмкин булган минималь дәрәжәсе исәпләү күрсәткечләре һәм авыл җирлеге халкы өчен әлеге объектларның территорияль ала алу мөмкинлегенең максималь мөмкин булган дәрәжәсенең исәпләү күрсәткечләре башкару өчен мәҗбүри булып тора.

2.4. Гамәлдә булган норматив документларны бетерү һәм (яки) үзгәртү, шул исәптән әлеге нормативларда сылтама бирелгәннәренә дә, бетерелгәннәре урынына кертелә торган нормалар белән җитәкчелек итәргә киңәш ителә.

3. ОЛЫ КАВАЛ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНӘ КЫСКАЧА ХАРАКТЕРИСТИКА

3.1. Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Олы Кавал авлы жирлеге территориясенә кыскача характеристика, шулай ук халык саны, тыгызлыгы һәм социаль-демографик составы, башка характерлы үзекчәлекләре турында мәгълүматлар 1 нче таблицада китерелгән.

1 нче таблица

№ т/б	Күрсәткечнең исеме	Характеристика
1	Авил жирлеге территориясенә муниципаль район һәм Татарстан Республикасы структурасында урнашуы	муниципаль районның көнчыгыш өлешендә, Татарстан Республикасының төньяк-көнбатыш өлешендә
2	Авил жирлеге чикләрендә территориянең гомуми мәйданы, га	5761,63
3	Авил жирлеге составына керүче торак пунктларның исемлеге	Олы Кавал авылы Кече Кавал авылы Чувашиле авылы Маҗар авылы
4	2018 елның 1 сентябренә даими халык саны	
	барлыгы, кеше	617
	торак пунктлар буенча, кеше:	
	Олы Кавал авылы Кече Кавал авылы Чувашиле авылы Маҗар авылы	430 39 146 2
5	2018 елның 1 сентябренә халык тыгызлыгы, кеше, кв.метр	9,78
6	2018 елның 1 сентябренә халыкның яшь структурасы	
	эшкә яраклы яшьтән яшьрәк халык, кеше	97
	эшкә яраклы яшьтәге халык (ир-атлар 16-59 яшь, хатын-кызлар 16-54 яшь), кеше	339
	эшкә яраклы яшьтән олырак халык, кеше	181
7	2030 елга даими халык саны фаразы	

	барлығы, кеше	617
	торак пунктлар буенча, кеше: Олы Кавал авылы Кече Кавал авылы Чувашиле авылы Маҗар авылы	430 39 146 2
8	2018 елның 1 сентябренә авыл җирлегенең торак фонды	
	барлығы, торак мәйданның мең кв.метры	18,2
9	Халыкның торак белән тәмин ителгәнлек дәрәжәсе, кв.метр/кеше	29,5
10	Авыл җирлеге территориясендә табигать-климат шартлары	
	климатик район (төзелеш өчен климатик районлаштыру картасы буенча)	IIВ
	сейсмик куркынычлык дәрәжәсе (баллар)	6
	табигать-климат шартларына гомуми характеристика	уңайлы

4. ТӨП ӨЛЕШ

4.1. Авыл жирлеге халкын электр, жылылык, газ һәм белән тээмин итү, су чыгару объектлары белән тээмин итүнең минималь мөмкин булган исәпләү күрсәткечләре; әлеге объектларның авыл жирлеге халкы өчен территориаль ала алу мөмкинлегенең максималь дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре

4.1.1. Торак пунктларны тәзүнең инженер жиһазлары системасын билгеләнгән тәртиптә эшләнгән һәм расланган территориаль планлаштыру документлары һәм авыл жирлеген су белән тээмин итү, канализация, электр, жылылык һәм газ белән тээмин итү схемалары нигезендә проектларга киңәш ителә.

Әлеге тармак схемаларында технология, егәрлек, инженер челтәрләре күләме принципияль мәсьәләләре хәл ителергә, схеманы тормышка ашыру буенча рекомендацияләр бирелергә тиеш.

4.1.2. Күрсәтелгән исәпләү күрсәткечләре 2 таблицада китерелгән.

2 нче таблица

№ т/б	Объектның исеме	Халыкны минималь мөмкин булган тээмин итү дәрәжәсе	Халык өчен территориаль ала алу мөмкинлегенең максималь мөмкин булган дәрәжәсе
1	Электр белән тээмин итү системасы объектлары: электрлы трансформатор подстанцияләре, бүлү пунктлары, төрле көчәнештәге электр челтәрләре	торак һәм жәмәгать биналарының электр энергиясе белән 100 процент тээмин ителгәнлеге; торак урамнарны 100 процент урам утлары белән тээмин итү	билгеләнми
2	Жылылык белән тээмин итү системасы объектлары, шул исәптән: үзәкләштерелгән: котельлы, жылылык электростанцияләре, жылылык челтәрләре; үзәкләштерелмәгән: автоном һәм шәхси котельлы, фатир, жылылык генераторлы,	торак һәм жәмәгать биналарының жылылык энергиясе белән 100 процент тээмин ителгәнлеге.	билгеләнми

	жылылык челтэрлөре		
3	<p>Үзөклөштерелгән газ белән тээмин итү системасы объектлары:</p> <p>газ бүлү һәм газ тутыру станцияләре һәм пунктлары, газ көйләү пунктлары; газ бүлү челтэрлөре</p>	торак биналарның газ белән 100 процент тээмин ителгәнлеге.	билгеләнми
4	<p>Үзөклөштерелгән су юелән тээмин итү системасы объектлары:</p> <p>су белән тээмин итү чыганакалары, су алу жайланмалары, су саклау өчен урыннар, суүткөргөчлөр</p>	торак һәм жәмәгать биналарының су белән 100 процент тээмин ителгәнлеге.	билгеләнми
5	<p>Су бүлү системасы объектлары**, шул исәтән:</p> <p>үзөклөштерелгән:</p> <p>чистарту корылмалары, канализация насос станцияләре, канализация су торбалары;</p> <p>үзөклөштерелмәгән:</p> <p>локальчистарту корылмалары, юдыру жайланмалары, канализация су торбалары</p>	торак һәм жәмәгать биналарының 100 процент тээмин ителгәнлеге.	билгеләнми

** исәпләү күрсәткечләре яңгыр канализациясенә кагылмый

4.2. Авыл жирлеклөре чиклөрендө автомобиль юллары һәм жирлекнең, авыл жирлеге халкының жирле әһәмияткә ия булган объектларына караган транспорт объектлары белән тәэмин итүнең мөмкин булган минималь дәрәжәсенә исәпләү күрсәткечләре; әлеге объектларның авыл жирлеге халкы өчен территориаль ала алу мөмкинлегенәң максимал дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре

4.2.1. Автомобиль транспортының үтә алуы барлык биналарга һәм корылмаларга тәэмин ителергә тиеш.

4.2.2. Авыл жирлеге халкы өчен жәмәгәт пассажир транспортының тукталыш пунктларының территориаль мөмкинлегә максимал мөмкин булган исәпләү күрсәткечләрен 3 таблица нигезендә кабул итергә тиешле. Әлеге объектлар белән авыл жирлеге халкын минималь мөмкин дәрәжәдә тәэмин итү исәпләү күрсәткечләре билгеләнми.

3 нче таблица

№ т/б	Объектның исеме	Халык өчен территориаль үтә алуның максимал мөмкин булган дәрәжәсе (метрларда)
1	Торак пункт буенча тулаем алганда тукталу пунктлары	500

4.3. Социаль яклауда мохтаж булган гражданның, авыл жирлеге халкының хокукларын тәэмин итүдә тормышка ашырыла торган торак төзелеш объектлары белән итүнең минималь дәрәжәсенә исәпләү күрсәткечләре; әлеге объектларның авыл жирлеге халкы өчен территориаль ала алу мөмкинлегенәң максимал дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре

4.3.1. Күрсәтелгән исәпләү күрсәткечләрен 4 таблица нигезендә кабул итергә тиешле.

4 нче таблица

№ т/б	Объектның исеме	Халыкны тәэмин итүнең минималь мөмкин булган дәрәжәсе (кв. м/кеше)		Халык өчен территориаль ала алуның максимал мөмкин булган дәрәжәсе
		2019 ел	2030 ел	
1	Авыл торак пунктларында торак биналар	23,1	26,4	билгеләнми

Искәрмә.

Киләчәккә исәпләү күрсәткечләре 2025, 2035 елларга ирешелгән торак биналарның гомуми мәйданы белән фактта минималь тәмин итүне исәпкә алып төзәтмәләр кертелә.

4.4. Авыл җирлеге халкының мәдәният, массакүләм ял, буш вакытны уздыру объектлары белән тәмин итүнең минималь мөмкин булган дәрәжәсенә исәпләү күрсәткечләре; әлеге объектларның авыл җирлеге халкы өчен территориаль ала алу мөмкинлегенәң максималь дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре

4.4.1. Күрсәтелгән исәпләү күрсәткечләрен 5 таблица нигезендә кабул итәргә тиешле.

5 нче таблица

№ т/б	Объектның исеме	Халыкны тәмин итүнең минималь мөмкин булган дәрәжәсе	Халык өчен территориаль ала алуның максималь мөмкин булган дәрәжәсе
1	Түбәндәге халык саны белән торак пунктларда клуб учреждениеләре: 0,2 – 1 мең кеше 1 – 3 мең кеше	300 урын 300 – 230 урын	билгеләнми
2	Түбәндәге халык саны белән авыл торак пунктларында авыл китапханәсе:		
	1 – 3 мең кеше	6 – 7,5 мең саклау берәмлеге; 5 – 6 урын 1000 кешегә	билгеләнми

Искәрмә.

1. Кимрәк исәпләү күрсәткечен зур торак пунктлар өчен кабул итәргә киңәш ителә.

2. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2009 елның 26 гыйнварындагы 42 номерлы Карары нигезендә, 2019 елга халыкны клуб учреждениеләре һәм китапханәләр хезмәтләре белән тәмин итү социаль гарантияләре дәрәжәсе гамәлдә булган тәмин итү дәрәжәсендә кабул ителә.

4.5. Авыл жирлеге халкының физик культура һәм массакуләм спорт объектлары белән тәэмин итүнең минималь мөмкин булган дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре; әлеге объектларның авыл жирлеге халкы өчен территориаль ала алу мөмкинлегенең максималь дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре

4.5.1. Күрсәтелгән исәпләү күрсәткечләрен 6 нчы таблица нигезендә кабул итәргә тиешле.

6 нчы таблица

№ т/б	Объектның исеме	Халыкны тәэмин итүнең минималь мөмкин булган дәрәжәсе	Халык өчен территориаль ала алуның максималь мөмкин булган дәрәжәсе
1	Спорт заллары	1000 кешегә 350 кв.метр идән майданы	билгеләнми
2	Яссылыктагы яссылыктагы спорт корылмалары	1000 кешегә 1950 кв.метр	билгеләнми

4.6. Авыл жирлеге халкының информатизация һәм элемент объектлары белән тәэмин итүнең минималь мөмкин булган дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре; әлеге объектларның авыл жирлеге халкы өчен территориаль ала алу мөмкинлегенең максималь дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре

4.6.1. Авыл жирлеге халкын информатизация һәм элемент объектлары белән тәэмин итүнең минималь мөмкин булган дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләрен 7 нче таблица нигезендә кабул итәргә тиешле.

7 нче таблица

№ т/б	Объектның исеме	Исәпләү берәмлеге	Халыкны тәэмин итүнең минималь мөмкин булган дәрәжәсе
1	Почта элементәсе бүлеге	авыл жирлегендә торак пунктлар	1

4.6.2. Авыл жирлеге халкын тәэмин итүнең информатизация һәм элемент объектлары белән тәэмин итүнең максималь мөмкин булган дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре билгеләнмиләр.

4.7. Авыл җирлеге халкының коммуналь калдыкларны җыю һәм чыгару объектлары белән тәэмин итүнең минималь мөмкин булган дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре; әлеге объектларның авыл җирлеге халкы өчен территориаль ала алу мөмкинлегенең максималь дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре

4.7.1. Коммуналь калдыкларны җыю һәм чыгару объектлары исемлеге, андый объектларның урнашу урыны Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Олы Кавал авыл җирлеге территориясен санитар эшкәртү Генераль схемасы нигезендә кабул ителә.

4.7.2. Авыл җирлеге халкын каты коммуналь калдыкларны җыю өчен контейнер майданчыклары (яшәү урыныннан, балалар һәм дөвалау-профилактика учреждениеләреннән, спорт майданчыкларыннан, ял итү урыннарыннан читтә булу) белән тәэмин итүнең максималь мөмкин булган дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре 100 метр дип кабул итәргә тиешле.

4.8. Авыл җирлеге халкының тәзекләндерү һәм яшелләндерү объектлары белән тәэмин итүнең минималь мөмкин булган дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре; әлеге объектларның авыл җирлеге халкы өчен территориаль ала алу мөмкинлегенең максималь дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре

4.8.1. Авыл җирлеге халкын яшелләндерелгән территорияләр белән тәэмин итүнең минималь мөмкин булган дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләрен 8 нче таблица нигезендә кабул итәргә тиешле.

8 нче таблица

№ т/б	Объектның исеме	Халыкны тәэмин итүнең минималь мөмкин булган дәрәжәсе (кв. м/кеше)	Халык өчен территориаль ала алуның максималь мөмкин булган дәрәжәсе
1	Авыл торак пунктларында гомуми кулланылыштагы территорияләрне яшелләндерү	12	билгеләнми
<p>Искәрмә. Урман, зур елга һәм сулыкларның яр буе зоналарында урнашкан торак пунктлар өчен гомуми кулландыдагы яшелләндерелгән территория майданнарын киметү мөмкин, ләкин 20%тан да күбрәк түгел.</p>			

4.9. Авыл жирлеге халкының ритуал хезмэтләр күрсәтү объектлары белән тәэмин итүнең минималь мөмкин булган дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре; әлеге объектларның авыл жирлеге халкы өчен территориаль ала алу мөмкинлегенәң максималь дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре

4.9.1. Күрсәтелгән исәпләү күрсәткечләрен 9 нчы таблица нигезендә кабул итәргә тиешле.

9 нчы таблица

№ т/б	Объектның исеме	Халыкны тәэмин итүнең минималь мөмкин булган дәрәжәсе (га/1 мең кеше)	Халык өчен территориаль ала алуның максималь мөмкин булган дәрәжәсе
1	Традицион күмү урынлы зират	0,24	билгеләнми

4.10. Авыл жирлеге халкының социаль тәэмин итү һәм социаль яклау объектлары белән тәэмин итүнең минималь мөмкин булган дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре; әлеге объектларның авыл жирлеге халкы өчен территориаль ала алу мөмкинлегенәң максималь дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре

4.10.1. Халыкның инвалидларның шәхси автотранспортын даими саклау урыннары белән тәэмин итү дәрәжәсен жиңел машиналарның даими саклау урыннарының гомуми саныннан 10% ка тигез дип кабул итәргә кирәк (ләкин 1 урыннан да ким түгел), шул исәптән кресло-коляскадага инвалидларның автотранспортлары өчен махсуслаштырылган урыннар саны 5%.

Халыкның инвалидларның шәхси автотранспортын вакытлыча саклау урыннары белән ачык мәйданнарда жиңел машиналарны учреждение һәм предприятиеләр янында кыска вакытка саклау өчен тәэмин итү дәрәжәсен жиңел машиналарның вакытлыча саклау урыннарындагы гомуми саннан 10%ка тигех дип кабул итәргә (ләкин 1 урыннан да ким түгел).

5. АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ ХАЛКЫНЫҢ ЖИРЛЕ ӘҢӘМИЯТКӘ ИЯ БУЛГАН ОБЪЕКТЛАРГА, КҮРСӘТЕЛГӘН ОБЪЕКТЛАРНЫ УРНАШТЫРУГА НОРМАТИВ ИЖТЫЯЖЫН БИЛГЕЛӘҮГӘ РЕКОМЕНДАЦИЯЛӘР

5.1. Авыл жирлеге халкының электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, су чыгару объектларында, күрсәтелгән объектларны урнаштыруга норматив ихтыяжларын билгеләүгә рекомендацияләр

5.1.1. Электр белән тәмин итү системаларын проектлаштыру электр чыганагында, “Торак һәм жәмәгать биналарын проекткау һәм монтажлау”, СП 31-110-2003 таләпләре (6 нчы бүлек), 2006 елның 2 нче июнендәге ОАО «ФСК ЕЭС»ның техник сәясәте турында Нигезләмә (2 бүлек) нигезендә, электр йөкләнеше күрсәткечләре нигезендә тормышка ашырырга тиешле.

Торак пунктлар территорияләрен чагыштырма исәпләү йөкләнешенең зурайтылган күрсәткечләрен алдан исәпләүләр өчен 10 нчы таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

10 нчы таблица

Халык саны (мең кеше)	Торак пункт		
	табигый газда булган плитәләр белән (кВт/кеше)		
	торак буенча барлыгы	шул исәптән:	
үзәк		микрорайоннар /кварталлар, төзелешләр	
Зтән ким	0,41	0,51	0,39
<p>Искәrmә.</p> <p>1. Торак пунктның үзәге дигәндә, төрле административ, мәдәни, уку учреждениеләре, сәүдә һәм жәмәгать туклануы предприятиеләре күп жыелган территорияне аңларга кирәк.</p> <p>3. Таблицада вак сәнәгать предприятиеләренең йөкләнешләре исәпкә алынмаган. Аларны исәпкә алу өчен түбәндәге коэффициентларны кулланырга кирәк: табигый газдагы плитәләр белән торак пунктлар өчен: 1,2 – 1,6.</p> <p>Зур күрсәткечләренә торак пунктның үзәге территориясенә кабул итәргә тиешле.</p>			

Электр энергиясен бүлү системасы көчәнешен сайлау Татарстан Республикасы электр челтәрләрен бүлү челтәрләр үсеше схемасы нигезендә, перспективадагы электр йөкләнешләре үсешенә анализ ясауны истә тотып, тормышка ашырылырга тиеш.

Электр челтәрләренең йөкләнеше аларның үсеш концепциясен исәпләү срогы кысаларында һәм йөкләнеш системасында истә тотып: 35 – 110 – 220 – 500 кВ яки 35 – 110 – 330 – 750 кВ сайлана.

Электр белән тәэмин итү йөкләнеше энергия трансформациясенең иң аз күләмдә санын истә тотып сайланырга тиеш. Алдагы чорга бигрәк тә максатчан булган йөкләнеш системасы булып 35 – 110/10 кВ тора.

Трансформатор подстанцияләрен һәм бүлү жиһазларын торак пункт территорияләрендә проектлауны Электр жайланмаларын урнаштыру Кагыйдәләре таләпләре һәм 2006 елның 2 нче июнендәге ОАО «ФСК ЕЭС»ның техник сәясәте турында Нигезләмә (2 бүлек) нигезендә тормышка ашырырга тиешле.

Торак төзелеш территориясендә урнашкан трансформатор подстанцияләре, бүлү жайланмалары һәм һавадагы электр тапшыру линияләренең кабельлегә күчү урыннарын ядык типтагы итеп проектлау киңәш ителә.

5.1.2. Жылылык белән тәэмин итү системаларының яңаларын проектлау һәм төзү, гамәлдәгеләрен төзекләндерү һәм үстерүне авыл жирлеген жылылык энергиясе белән тәэмин итүнең расланган схемасы нигезендә тормышка ашырырга тиешле.

Жылылык белән тәэмин итү системаларын проектлауны исәпләнгән жылылык йөкләнешләре күрсәткечләре нигезендә, кулланучыларның жылылык белән тәэмин итү ышанычлылыгы буенча категорияләрен истә тотып, “Жылылык челтәрләре” СНиП 41-02-2003 (5 бүлек), “Туры килүгә бәя. Күчәмез милек объектларына экологик таләпләр” ГОСТ Р 54964-2012 (А кушымтасы) таләпләре нигезендә тормышка ашырырга кирәк.

Торак пунктлар территорияләрендә жылылык белән тәэмин итүнең үзәкләтерелгән чыганаclarын коммуналь-склад һәм житештерү зоналарында, жылылык йөкләнеше үзәкләрендә урнаштырырга киңәш ителә.

Жылылык белән тәэмин итү чыганаclarын, жылылык пунктларын урнаштыру акустик исәпләүләр белән нигезләнгән булырга тиеш.

Трассалар һәм жылылык челтәрләрен салу ысулларын “Жылылык челтәрләре” СНиП 41-02-2003 (9 бүлек), “Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү” (12 нче бүлек), СП 42.13330.2011 Актуальләштерелгән редакция СНиП 2.07.01-89* таләпләре нигезендә күздә тотарга кирәк.

5.1.3. Газ белән тәэмин итү системаларының яңаларын проектлау һәм төзү, гамәлдәгеләрен төзекләндерү һәм үстерүне “Газ бүлү системалары” СНиП 42-01-2002 таләпләре, “Газ бүлү һәм газ куллану системалары иминлеге кагыйдәләре” ПБ 12-529-03, Татарстан Республикасын газ белән тәэмин итү һәм газификацияләү генераль схемасы нигезендә, торак-коммуналь хужалыкны, сәнәгать һәм башка оешмаларны газификацияләү республика программалары нигезендә тормышка ашырырга кирәк.

Авыл торак пунктлары өчен газ куллануның зурайтылган күрсәткечен бер кешегә бер елга 220 куб.м күләмендә дип кабул итәргә кирәк.

Газны бүлү һәм газ тутыру станцияләре торау пунктлар чикләрендә урнашырга тиеш.

Газ тутыру пунктларын торак пунктның торак төзелеш территориясеннән тыш, җилсез якта урнашытырырга кирәк.

Газ бүлү челтәрләрендә газ басымын киметү һәм җайга салу өчен газны көйләүче (блоклы яки шкафлы) пунктлар проектлаштырырга кирәк.

Газ көйләү пунктларын ул эшли торган район үзәгенә, районның йөкләнеш үзәгенә максималь якин итеп урнаштырырга кирәк.

Торак пунктларда аерым торучы газ көйләү пунктлары биналарга һәм корылмаларга аерым бер ераклыкта урнашытырырга кирәк:

газ көйләү пунктына кәргәндә газның басымы вакытында 0,6 МПа га кадәр– 10 метр;

газ көйләү пунктына кәргәндә газның басымы вакытында 0,6 – 1,2 МПа – 15 метр.

5.1.4. Су белән тәэмин итү системасын проектлаштыру, шул исәптән су белән тәэмин итү чыгынакларын сайлау, су бирү корылмаларын урнаштыруны “Эчке су үткөрү һәм биналарның канализациясе” СП 30.13330.2012 Актуальләштерелгән редакциядә СНиП 2.04.01-85*, “Су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар” СП 31.13330.2012 Актуальләштерелгән редакциядә СНиП 2.04.02-84*, “Шөһәр төзелеше. Шөһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү” (12 бүлек), “Эчәр өчен су. Эчә торган су белән тәэмин итү үзәкләштерелгән системасында сының сыйфатына гигиеник таләпләр. Сыйфатны контрольдә тоту. Кайнар су белән тәэмин итү системалары иминлеген тәэмин итүгә гигиеник таләпләр” СанПиН 2.1.4.1074-01 , “Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итүдәге суның сыйфатына гигиеник таләпләр. Чыганакларны санитар саклау” СанПиН 2.1.4.1175-02 , “Хужалык-эчү өчен су белән тәэмин итүнең үзәкләштерелгән чыганаклары. Гигиеник, техник таләпләр һәм сайлауның кагыйдәләре” ГОСТ 2761-84* , “Су белән тәэмин итү һәм эчү өчен билгеләнешле су торбаларын санитар саклау зоналары” СанПиН 2.1.4.1110-02 таләпләре нигезендә тормышка ашыралар.

Халыкның хужалык- эчү өчен ихтыяжларына чагыштырмача уртача тәүлеккә (елга) су куллануның зурайтылган күрсәткечен түбәндәге күләмдә дип кабул итәргә кирәк:

эчке су үткәргеч һәм канализация, ванна һәм җирле су җылыту җайланмалары белән җиһазландырылган биналар өчен – бер кешегә бер тәүлеккә 200 литр су.

Су бирү корылмаларын урнаштыру тибын һәм схемасын сайлауны геологик, гидрогеологик һәм территориянең санитар шартларыннан чыгып башкарырга кирәк.

Су үткөрү чөлтөрлөрөн божралы итеп проектлаштырырга киңеш ителә. Чыгу булмаган линияле су үткөргечләрне куллану түбәндәге очрактарда мөмкин:

житештерү ихтыяжлары өчен су бирү өчен, авария вакытында су белән тәэмин итүгә тәнәфес ясау мөмкинлеге булганда;

хужалык-эчү өчен ихтыяжларга су бирү өчен торбаларның диаметрлары 100 мм.дан артмаганда;

суны янгынга каршы яи хужалык-янгын каршы ихтыяжларга биргәндә янгын сүндерүгә суны сарыф итүне исәпкә алмый линиянең озынлыгы 200 метрлан артык булмаганда.

Тышкы су үткөрү чөлтөрлөрөн биналарның һәм корылмаларның эчке су үткөрү чөлтөрләре белән божралау рөхсәт ителми.

5.1.5. Торак пунктларның канализация системаларын проектлауны “Эчке су үткөрү һәм биналарның канализациясе” СП 30.13330.2012 Актуальләштерелгән редакция СНиП 2.04.01-85*, “Канализация. Тышкы чөлтөрләр һәм корылмалар” СП 32.13330.2012 Актуальләштерелгән редакция СНиП 2.04.03-85*, “Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү” (12 бүлек) таләпләре нигезендә башкарырга кирәк.

Көнкүреш жыелган суларны уртача тәүлеккә чагыштырмача чыгару исәбе, территориягә һәм яшел утыртмаларга су сибүгә суны тотуга киткән чыгымнарны исәпкә алмый уртача тәүлеккә чагыштырмача куллануга тигез итеп кабул ителә.

Территориаль планлаштыру документларын эшләгәндә чагыштырмача уртача тәүлеккә (елга) авыл торак пунктларыннан суларны чыгаруны 1 кешегә 150 л/тәүлегенә күләмдә кабул итү рөхсәт ителә.

Агызылган суларны чистарту корылмалары майданын жылы чорда өстенлек иткән жыллар өчен торак пунктның торак төзелешенә таба жылсез яктан, су агымы буенча түбәнрәк урнаштырырга киңеш ителә.

5.2. Авыл жирлеге халкының торак пункт чикләрендә урнашкан транспорт объектларында, күрсәтелгән объектларны урнаштыруга норматив ихтыяжларын билгеләүгә рекомендацияләр

5.2.1. Торак пункт территорияләрендә урамнарның һәм юлларның уздыра алу мөмкинлеге автомобильләштерү дәрәжәсеннән чыгып билгеләнә.

2030 елга кадәр авыл торак пунктлары өчен автомобильләштерү дәрәжәсен 1000 кешегә 440 автомобильгә тигез дип кабул итәргә кирәк.

5.2.2. Жайга салына торган хәрәкәт булган магистраль урамнарда һәм юлларда

уртача, зур һәм аеруча да зур авыл торак пунктларында төзелгән территорияләр чикләрендә жәяүлеләр чыгу урыннарын йөрү юллары белән бер дәрәжәдә (жир өсте) 200-300 метр интервал белән күз алдында тотарга кирәк

5.2.3. Жәмәгать транспортының тукталу пунктлары арасында араны 400-600 метрга тигез дип кабул итәргә киңәш ителә.

5.2.4. Торак пункт чикләрендә автомобиль юлларын һәм жирлекнең жирле әһәмияткә ия объектларына караган транспорт объектларын проектлаштыруны “Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү” (11 бүлек, И,К,Л кушымталары) СП 42.13330.2011 Актуальләштерелгән редакция СНиП 2.07.01-89* таләпләре нигезендә башкарырга кирәк.

5.3. Торак төзелеше объектларын урнаштыруга рекомендацияләр

5.3.1. Торак төзелеше һәм торак төзелеш типлары күләмнәренә исәпләү күрсәткечләре булган һәм фаразлана торган социаль-демографик ситуацияне һәм халыкның керемнәре дәрәжәсен исәпкә алып башкарылырга тиешле.

5.3.2. Торак төзелеше характеры нигезендә 11 нче таблицада күрсәтелгән төзелеш типлары күрсәтеләләр.

11 нче таблица

№ т/б	Торак төзелеш тибы	Төзелешкә характеристика
1	Аз катлы торак төзелеше	3 катка кадәр кертәп шәхси йорт төзелеше; 3 катка кадәр кертәп блоклы торак йорт төзелеше; 4 катка кадәр кертәп күп фатирлы торак йорт төзелеше
2	Урта катлы торак төзелеше	5 тән 8 катка кадәр кертәп күп фатирлы торак йорт төзелеше
3	Күп катлы торак төзелеше	9 кат һәм аннан да биегрәк катка кадәр кертәп күп фатирлы торак йорт төзелеше

Торак төзелеше типларын аеру, аларны оештыруга таләпләренә ачыклау авыл жирлегендә жиридән куллану һәм төзелеш кагыйдәләре белән тормышка ашырыла.

5.3.3. Торак пунктларның торак төзелеше норматив параметрлары проектлаштыруны “Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм

төзү” 7 бүлеге, СП 42.13330.2011 Актуальлаштырылган редакция СНиП 2.07.01-89* таләпләре нигезендә билгеләнелә.

5.4. Авыл җирлегә халкының мәдәният, массакуләм ял, буш вакытны уздыру, физик культура һәм массакуләм спорт объектларына норматив ихтыяжын ачыклауга, күрсәтелгән объектларны урнаштыруга рекомендацияләр

5.4.1. Авыл җирлегә халкының мәдәният, массакуләм ял, буш вакытны уздыру, физик культура һәм массакуләм спорт объектларында норматив ихтыяжын билгеләүне өчен төрле социаль-демографик төркем халыкның ихтыяжларын канәгатьләндерү кирәклегә нигезендә тормышка ашырырга кирәк.

5.4.2. Күрсәтелгән объектларны башка шундый ук объектларның якинлыгын, транспорт чөлтәрләрен оештыру, урамнар, юллар һәм җәяүле юллар чөлтәрләре белән бергәлектә булуын исәпкә алып урнаштырырга кирәк.

5.4.3. Мәдәният, массакуләм ял, буш вакытны уздыру, физик культура һәм массакуләм спорт объектларын урнаштыру өчен җир кишәрлекләренең зурлыгы проектлаштыруга бирем нигезендә кабул итәргә киңәш ителә.

5.4.4. Физик культура һәм массакуләм спорт объектларын белем бирү мәктәпләре һәм башка уку йортлары, ял итү һәм мәдәният учреждениеләре белән берләштерү рөхсәт ителә.

5.5. Информатизация һәм элемент объектларын урнаштыруга рекомендацияләр

5.5.1. Яңа төзелешне тормышка ашырганда телекоммуникацион чөлтәрләренә, эфирлы цифрлы телевидениене кабул итүнең коллектив системасын һәм өй эчендәге элемент чөлтәрләрен эчке коммуникацияләр буенча сузуны, бер үк вакытта өч элемент операторы хезмәт күрсәтә алырлык сыйдырышлылык белән урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

5.5.2. Информатизация һәм элемент объектларын урнаштыру өчен җир кишәрлекләренең мәйданнарын 12 нче таблица нигезендә кабул итәргә.

12 нче таблица

№ т/б	Объектның исеме	Кишәрлекнең мәйданы
1	Почта элементәсе бүлеге	700 – 1200 кв. метр
2	Автоматлаштырылган телефон станциясе	0,25 га

3	Төөнле автоматлаштырылган телефон станциясе	0,3 га
4	Концентраторлар	40 – 100 кв. метр
5	Төрөү-көчөйткөч станциясе	0,1 – 0,15 га
6	Үткөргөч аша тапшыру блок-станциясе	0,05 – 0,1 га
7	Тавышлы трансформатор подстанциясе	50 – 70 кв. метр
8	Кабель телевидениясенөң техник үзөгө	0,3 – 0,5 га

5.5.3. Элемтө предприятиелеренөң биналарын күрше предприятие һәм зыян, коррозияле-актив, начар ис һәм тузан чыганагы булган технологик процесслы объектларга карата жылсез яктан (өстенлек итүче жыллөргө карата), аларның санитар-саклау зоналарыннан тыш урнаштырырга кирөк.

5.5.4. Элемтө линиялөрен урнаштыруны “Элемтө линиялөре өчен жирлөрене бирү нормалары” СН 461-74 талөплөре нигезендө тормышка ашырырга тиешле.

5.6. Авыл жирлеге халкының коммуналь калдыкларны жыю һәм чыгару объектларында, күрсөтелгөн объектларны урнаштыруга норматив ихтыяжларны билгелөүгө рекомендациялөр

5.6.1. Торак пунктларның торак зоналарында каты коммуналь калдыкларны жыю өчен автомобиль транспорты килө алырлык итеп контейнер мөйданчыкларын урнаштыруны күздө тотарга кирөк.

Кирөк кадөрле каонтейнер мөйданчыкларын ачыклау өчен контейнерла белән кулланучы халык саныннан, калдыклар жыелу нормасыннан, калдыкарны саклау срокларыннан чыгып эш итөргө кирөк. Контейнерларның исөплөү күлөме калдыкларны иң күп барлыкка килгөн чорында фактта аларның жыелуына туры килөргө тиеш.

5.6.2. Коммуналь калдыклар жыелу нормасы күрсөткөчлөрен 13 нче таблицада китерелгөн “Шөһөр төзелеше. Шөһөр һәм авыл жирлеклөрен планлаштыру һәм төзү” СП 42.13330.2011 Актуальлөштерелгөн редакция СНиП 2.07.01-89* талөплөре нигезендө кабул итөргө кирөк.

Жыела торган коммуналь калдыкларның санын вакыт-вакыт (һөр 5 ел) факттагы күрсөткөчлөр буенча тәгаенлөп торырыга кирөк.

13 нче таблица

Коммуналь калдыкларның төрлөре	Коммуналь калдыкларның саны 1 кешегө бер елга	
	кг	литр

Каты: су үткөргөч, канализация, үзөклөштөрөлгөн жылылык һәм газ белән жиһазландырылган торак биналардан; башка торак биналардан	190 – 225 300 – 450	900 – 1000 1100 – 2000
Жәмәгәт биналарын исәпкә алып кату коммуналь калдыкларның гомуми саны	280 – 300	1400 – 1500
Чокырлардан сыек (канализация булмаган очракта)	–	2000 – 3500

5.6.3. Контейнер майданчыкларын торак йортлардан, балалар, дөвалау-профилактика учреждениеләреннән, спорт майданчыкларыннан һәм халыкның ял итү урыннарыннан 20 метрдан да ким булмаган ераклыкта урнаштырырга тиешле.

5.6.4. Бер майданда урнаштырылган чүп-чар өчен контейнерлар саны 5 контейнердан артык булмаска тиеш.

5.6.5. Сыек коммуналь калдыкларны жыю өчен үзөклөштөрөлгөн су чыгару системасы белән тәмин ителмәгән торак төзелеше территориясендә ишегалд юынтык сулары урыннарын күздә тотарга кирәк.

5.7. Авыл җирлеге халкының төзекләндерү һәм яшелләндерү объектларында, күрсәтелгән объектларны урнаштыруга норматив ихтыяжларны билгеләүгә рекомендацияләр

5.7.1. Торак пункт төзелеше чикләрендә төрле билгеләнешле яшелләндерелгән территорияләрнең чагыштырма авырлыгы (төзелеш территориясен яшелләндерү дәрәжәсе) 55%тан да ким булмаска тиеш.

Төрле билгеләнешле яшелләндерелгән территорияләр дигәндә гомуми һәм чикле кулланылыштагы яшелләндерелгән территорияләрне, үзләре чәчелеп үсә торган агач һәм куаклык утыртмаларын, торак пункт территориясендәге урманнарны күздә тотарга кирәк.

5.7.2. Торак пункттагы яшел утыртмаларны бердәм система рәвешендә, аның планлаштыру структурасын һәм җирле шартларны истә тотып күздә тотарга кирәк.

Торак пунктның яңа территорияләрен проектлаганда һәм булганнарын төзекләндергәндә, булган яшел утыртмаларны максималь рәвештә саклау һәм куллануны күздә тотарга кирәк.

5.7.3. Гомуми кулланылыштагы яшелләндерү объектлары майданнарын түбәндәге күләмнәрдә ге майданнарда кабул итәргә кирәк:

парклар –10 га дан ким түгел;
 бакчалар – 3 га дан да ким түгел;
 скверлар – 0,5 га.

5.7.4. Торак пункт территориясендә төзекләнדרү һәм яшелләнדרү объектларын урнаштыру принциплары, объектларның параметрларын “Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү” СП 42.13330.2011 Актуальләштерелгән редакция СНиП 2.07.01-89* таләпләре 9 бүлгегә нигезендә кабул итәргә кирәк.

5.8. Зиратларны урнаштыруга рекомендацияләр

5.8.1. Әлеге бүлектә тәнне яки мәетнең калдыкларын жиргә иңдерү юлы белән жирләнә торган традицион күмү зиратларын урнаштыруга таләпләр һәм рекомендацияләр китерелә.

5.8.2. Зират өчен кишәрлекнең зурлыгы 40 га дан артмаска тиеш.

5.8.3. Зиратны урнаштырган вакытта халыкның, үлү коэффициенты киләчәктә артуын, эшләүче зиратлар булуын, бер жирләү урыны өчен жир кишәрлегә нормасын күздә тотарга кирәк.

5.8.4. Зиратларны торак пунктлар территориясенә карата жилсез яктан урнаштырырга киңәш ителә.

5.8.5.. Яңа күмү урыннарын булдыру, гамәлдә булган жирләү ураннын төзекләнדרү экологик һәм санитар-гигиеник экспертиза бәяләмәләре булган очракта мөмкин.

5.8.6. Авыл зиратларын торак, жәмәгать биналарыннан, спорт-сәламәтләндрер һәм санатор-курорт объектларыннан 50 метрдан да ким булмаган ераклыкта урнаштырырга кирәк.

5.8.7. Зиратка бирелә торган кишәрлек түбәндәге таләпләрне канәгатьләндрергә тиеш:

торак пунктлардан, ачык сулыклардан һәм су агымыннан каршы якка авышлык булырга;

су басу мөмкин булган зонада урнаштырылмаска;

грунт сулары максималь күтәрелештә булганда жир өслегеннән 2,5 метрдан ким булмаган грунт сулары торышы дәрәжәсендә булырга;

1,5 метр тирәнлектә һәм аннан да астарак коры, тишекле туфрак (көлсу, көлсу-кәсле), туфракның дымлылыгы 6-18% булырга .

5.8.8. Зиратлар территориясендә юл челтәрләрен, су сибү су торбасы яки шахта

коесын, тышкы яктырту жайланмаларын күздө тотарга кирәк.

5.8.9. Күмү урыннары кишәрлекләренә зурлыгын 14 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

14 нче таблица

Бер урында бер дәрәжәдә күмүләр саны	Күмү кишәрлеге зурлыгы	
	Киңлеге, метр	Озынлыгы, метр
1	1,0	2,0
2	1,8	2,0
3	2,6	2,0
4	3,6 / 1,8	2,0 / 4,0
5	2,6	4,0
6	2,6	4,0

6. ИСӘПЛӘУ КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕН НИГЕЗЛӘУ БУЕНЧА МАТЕРИАЛЛАР

6.1. Нормативлар түбәндәге норматив хокукый актлар таләпләре нигезендә әзерләнгән:

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы 2004 елның 29 декабрәдәге, 190-ФЗ номерлы Федераль закон;

“Россия Федерациясендә жириле үзидәрә оештыруның гомуми принциплары турында”, 2003 елның 6 октябрәдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның;

“Жириләү һәм жириләү эше турында”, 1996 елның 12 гыйнварындагы 8-ФЗ номерлы Федераль закон;

“Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында”, 2010 елның 25 декабрәдәге 98-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы;

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының “2014 елга кадәр ижтимагый инфраструктура, социаль хезмәт күрсәтүләр белән тәэмин ителүнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында”, 2009 елның 26 гыйнварындагы 42 номерлы карары (30.05.2013 елга үзгәрешләр белән).

6.2. Нормативларны әзерләгәндә түбәндәге норматив документлар кулланылды:

42.13330.2011 Актуальләштерелгән редакция СНИП 2.07.01-89* “Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирилекләрен планлаштыру һәм төзү” ;

СП 31.13330.2012 Актуальләштерелгән редакциядә СНИП 2.04.02-84* “Су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар”;

СП 32.13330.2012 Актуальләштерелгән редакциядә СНИП 2.04.03-85*

«Канализация. Тышкы челтэрләр һәм корылмалар»;

СП 59.13330.2012 Актуальләштерелгән редакциядә СНиП 35-01-2001 «Биналар һәм корылмаларның азмобиль төркемнәре өчен керә алу мөмкинлеге»;

СанПиН 42-128-4690-88 «Торак пункт территорияләрен карап тотуга санитар кагыйдәләр»;

СанПиН 2.1.1279-03 «Зиратлар, жирләү өчен билгеләнешле башка биналар һәм корылмаларны урнаштыру, жиһазландыру һәм карап тотуга гигиеник таләпләр»;

Россия Федерациясә Хөкүмәтенәң 1999 елның 19 октябрәндәгә 1683-р номерлы Карары белән расланган Россия Федерациясә субъектларының социаль инфраструктура объектларында ихтыяж нормативларын ачыклау методикасы;

МДК 11-01.2002 «Россия Федерациясендә жирләү тәртибе һәм зиратларны карап тоту тәртибе турында рекомендацияләр»;

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрәндәгә 1071 номерлы Карары белән расланган Татарстан Республикасы шәһәр төзелешә проектлавының республика нормативлары;

Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы шәһәр төзелешә проектлавының жирле нормативлары.

6.3. Нормативларны әзерләгәндә исәпкә алындылар:

авыл жирлегенәң административ-территориаль төзелешә;

авыл жирлегенә социаль-демографик составы һәм тыгызлыгы;

табигать-климат шартлары;

Биектау муниципаль районы Олы Кавал авыл жирлегенәң социаль-икътисади үсешә программасы;

авыл жирлегенәң социаль-икътисади үсеш фаразы;

жирле үзидарә органнарының һәм кызыксынган затларның тәкъдимнәре.

6.4. Нормативларның төп өлешенәдә авыл жирлеге халкын тәэмин итүнең минималь мөмкин булган дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре һәм әлегә объектларның территориаль ала алу мөмкинлегенәң максималь мөмкин булган дәрәжәсен исәпләү күрсәткечләре өчен жирлекнең жирле әһәмияткә ия объектларының билгеләнгән исемлеге Россия Федерациясә Шәһәр төзелешә кодексының 29.2 статьясы 4 бүлегә таләпләре, шулай ук норматив проектларны эшләп чыгаруга техник бирем белән билгеләнгән.